List 7. **NOVICE** Tečaj LIV.

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrt leta 90 kr., — po pošti prejemane pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserate) vzprejemlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 8 kr., za dvakrat 12 kr., za trikrat 15 kr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 14. februvarija 1896.

Politiški oddelek.

Po deželnih zborih.

I.

Ta teden se je končalo letošnje deželnozborsko zasedanje. Pričakovalo se je, da deželnozborske razprave kaj pojasnijo politični položaj. Reči pa moramo, da se to ni zgodilo. Vladna politika je vedno še knjiga zaprta s sedmimi pečati. Kakor v državnem, tako tudi v deželnih zborih ni vlada zavzela nobenega jasnega stališča.

Prilike je bilo dovolj, da bi pokazala svojo barvo, a se je temu skrbno izogibala. Na Češkem je mej zasedanjem odpravila Čehom nepovoljnega namestnika grofa Thuna, a več pa ni storila, da bi pridobila Čehe. Tako ni zavzela nobenega stališča glede češkega notranjega jezika, glede minoritetnih šol in pa glede češkega državnega prava, da si je zato imela obilno prilike. V vprašanju narodnih kurij se je pa celo postavila na nemško stališče, dasi ni posebno silila, naj se ustreže Nemcem.

V svojih govorih v državnem zboru je grof Badeni omenjal tudi narodno jednakopravnost. Govorilo se je, da je vitezu Rinaldiniju tudi dal nalog, naj varuje narodno jednakopravnost v deželnem zboru isterskem. V deželnih zborih pa vlada vendar ni nikjer pokazala resne volje, da hoče varovati narodno jednakopravnost.

Če se je v kakem deželnem zboru sprožilo vprašanje o narodni jednakopravnosti, mu ni ugovarjala, a podpirala stvari pa tudi ni. Na pritožbe Slovencev v koroškem in Čehov v šleškem deželnem zboru ni vladni zastopnik dal nobenega odgovora. Vlada se je držala tako, kakor bi se stvar nje prav nič ne tikala.

V goriškem deželnem zboru so Slovenci glede slovenske šole v Gorici stavili cel kup interpelacij, a vlada je vendar ostala popolnoma hladna nasproti tej stvari. V isterskem deželnem zboru se je narodna jednakopravnost teptala z nogami, a vlada ni ničesa storila, da bi jej pridobila veljavo.

Slovencev ni v štajerskem in tržaškem deželnem zboru, isterskega so tudi ostavili, a Badenijeva vlada se zato niti ne zmeni. Ničesa še ni storila, da bi se toliko premenile razmere, da bi Slovenci mogli sodelovati v teh deželnih zborih. Niti vredno se jej menda ni zdelo pečati se s to zadevo.

Zaradi tega pa moramo reči, da je letošnje deželnozborsko zasedanje Slovencem in Čehom vzelo mnogo zaupanja v sedanjo vlado. Pa kako bi ga tudi ne, če je nedavno na nekem shodu trdil baron Chlumecky, da sedanja vlada nikakor ne misli vladati brez zjedinjene levice, temveč bode to stranko še podpirala. Da je Chlumecky dobro poučen, ne dvomimo. On kot predsednik zbornici poslancev velikokrat občuje z ministri. Postopanje vlade proti krščanskim socijalistom na Dunaju pa tudi kaže, da si je vlada postavila za svojo nalogo, pred vsem ohraniti vpliv zjedinjene levice.

Nemškoliberalna stranka pa je zakrivila vse narodne boje v Avstriji. Kazala se je vedno sovražna proti Slovanom. Sedaj ta stranka že res močno peša in nekoliko popušča od svoje politike v narodnem oziru; v resnici je pa njeno popuščanje le bolj navidezno, kajti naposled se pa vendar vselej postavi na nemškonarodno stališče. Na Moravskem ima odločujoči upliv v deželnem zboru in je letos zavrnila vse češke predloge, ki so merili na uresničenje narodne jednakopravnosti. Na Češkem tudi ni hotela pogoditi se s Čehi na podlagi popolne narodne jednakopravnosti.

V vlado, ki se opira na tako stranko, Slovani ne moremo imeti zaupanja. Zato pa Mladočehi ne mislijo pustiti svoje opozicije proti njej. Slovenski poslanci se pa tudi ne smejo nikakor dati vezati rok.

V narodnem oziru minolo zasedanje deželnih zborov ni prineslo nikjer nobenega napredka. Povsod so narodnosti, ki imajo moč, kazale neprijenljivost. Poljaki so še nekoliko bolj se pokazali spravljivi proti Rusinom, kakor Nemci ali Italijani proti Slovencem in Čehom, a v resnici pa vendar tudi ničesar posebnega niso storili na potu do narodne jednakopravnosti. Sploh se zasedanje

deželnih zborov ne more zvati posebno plodovito. Povsod se je potratilo mnogo časa s praznim govorjenjem, mnogimi predlogi, ki so ostali nerešeni, interpelacijami, na katere še odgovora poslanci niso dobili. Kolikor bolj je bila vlada zapeta, toliko bolj so pa bili zgovorni poslanci v raznih deželnih zastopih. Sprožilo se je veliko novih mislij, le žal, da je iz vsega bilo jako malo sadu.

Politični pregled.

Koroški deželni zbor je z veliko večino zavrgel predlog, da se naj vpelje na višjih razredih realke veronauk. Predlog sta zagovarjala deželni predsednik in pa knezoškof dr. Kahn. Tudi dr. Steinwender se je izjavil, da ni proti vpeljavi veronauka v višjih razredih realke. On je pripravljen duhovščini privoliti neki vpliv v šoli, da si je odločno proti duhovskemu vodstvu v politiki

Štajerski deželni zbor je v jedni poslednjih sej sklenil nov zdravstven zakon. S to predlogo se bode občinam naložilo veliko bremena. Sicer pa ima dosti jako lepih naredeb, o katerih se pa ne ve, kako se obneso v praksi. Stürghov predlog, da naj se razveljavijo mandati slovenskih poslancev, ki jih ni v zbor, se je izročil deželnemu odboru, da o njem poroča, oziroma predloži dotični predlog zakona. Letos se torej deželni zbor v tem oziru ni upal ničesa določnega skleniti.

Isterski deželni zbor je v jedni poslednjih sej sklenil peticijo za osnovo italijanskega vseučilišča v Trstu, ali pa vsaj italijanske pravne fakultete. To je predmet, ki se leto za letom ponavlja. Potrebe pa za italijansko vseučilišče ni, ker se na vseučilišču v Inomostu vsi predmeti predavajo v italijanščini. Italijani bi radi lastno vseučilišče samo zaradi tega, da bi na njem gojili iredentovstvo.

V češkem deželnem zboru je radikalni poslanec Baxa hudo napadal Nemce, veleposestnike, vlado in naposled nespodobno govoril o vladarski rodbini in avstrijskem domoljubju. Njegov govor je pa vzbudil občno nevoljo. Od vseh stranij se mu je ugovarjalo. Govornika so po tem zavrnili govorniki vseh strank. V imenu Mladočehov sta govorila proti njemu dr. Herold in dr. Kramař. Baxa je ostal popolnoma osamljen s svojimi nazori.

Nemci v sleškem deželnem zboru. — Nemška večina v sleškem deželnem zboru je odklonila predlog, da bi deželni odbor moral občevati z občinami v njih poslovnem jeziku. Češke in poljske občine bodo torej še vedno od deželnega odbora dobivale jedino nemške dopise, kar je zanje jako neprijetno. Imeti morajo torej nemščine večše tajnike. Deželnemu odboru bi bilo pač ložje pridobiti češčine in poljščine vešče uradnike, kakor pa občinam tujih jezikov zmožne tajnike. Tukaj se je zopet sijajno pokazala nemška pravičnost.

Državni zbor snide se jutri. Vlada mu predloži volilno reformo že v prvi seji. Odsek za volilno reformo jo bode pretresoval že mej proračunsko debato v zbornici, ker vlada želi, da se stvar reši spomladi. Ako bi državni zbor odklonil vladno predlogo, bode vlada razpustila državni zbor.

Bolgarija. — Zadovoljnost Rusije nad sklepom kneza Ferdinanda, da prekrsti svojega sina Borisa, kaže se najbolje v nastopni brzojavki, katero je poslal car Nikolaj bolgarskemu knezu Ferdinandu: Odkritosrčno Vam čestitam k patrijotičnemu sklepu, katerega ste mi naznanili s svojim pismom z dne 21. januvarija. Generalni major mojega spremstva Goleniščev-Kutuzov vam prinese moj odgovor in bode pooblaščen v mojem imenu udeležiti se slovesnosti vsprejetja vašega ljubljenega sina v naročje bolgarske narodne cerkve. Tudi je izdal ruski car sledeči ukaz: „Carska vlada je bila, ko je l. 1886. iz Bolgarije odpoklicala svoje agente, izjavila, da s to naredbo nikakor ne namerava pretrgati vezi, ki vežejo Bolgarijo z Rusijo.“ Prvi korak za obnovljenje dobrih odnošajev je storjen. Glas Rusije, ki je vedno imela sočutje za trpljenje in desorganizacijo sosednega rodu v orijentu, je našel odmev v srcu Bolgarov. Napolnjen z velikodušnostjo in odkritosrčno dobrohotnostjo za Bolgarijo, je car se oziral na prošnjo princa Ferdinanda. — Listi vedo povedati, da bo Rusija priznala princa Ferdinanda za kneza in napoveduje se tudi, da se Bolgarija poviša v kraljestvo.

Obrtnija.

Razstava inozemskih mebljev.

C. kr. avstrijski kupčijski muzej na Dunaju je priredil, kakor je našim čitateljem že znano, v prostorih tukajšnjih c. kr. obrtnih strokovnih šol razstavo inozemskih, večinoma angleških mebljev; s tem je imenovani muzej tudi našo domovino potegnil v delokrog svojega obširnega programa za razvoj domače industrije in trgovine.

Pospeševanje kupčije je glavna naloga dunajskega muzeja, potem takem pa tudi pospeševanje vseh teženj, ki merijo na izdelovanje blaga, katero je vedno na svetovnem trgu iskano in primerno plačano. Avstrijski kupčijski muzej prodaje vsled tega domači industriji vzorce, ki se ne odlikujejo samo po lepi in vzgledni, estetiško-pravilno pogojeni obliki, temveč tudi po priljubljenosti v trgovinskem prometu. S tem preskrbljevanjem vzornih in za eksport pripravnih objektov pa delovanje muzeja še ni končano. Muzej gre še dalje in daje v premnogih slučajih domačim tvrdkam tudi naročila, nudeč jim priliko, poskušati se na delih, ki so sama na sebi poučljiva, ob jednem pa tudi materijalno ugodna. Marsikak mojster more na ta način izvršiti naloge, s kakoršnimi bi ga domači naročniki nikdar ne bili poverili, če bi muzej ne bil pričel s svojo inicijativo.

Pri teh svojih akcijah pa se poslužuje muzej obrtnih šol, ki so pač v prvi vrsti poklicane, da domačo industrijo z dobrim vzgledom podpirajo in poživljajo. Načrtana načela so napotila avstrijski kupčijski muzej, da je poslal tukajšnji c. kr. obrtni strokovni šoli za obdevanje lesa 52 komadov hišnega, večinoma sedežnega meblja, ki je te dni razpostavljen v prostorih tega zavoda občinstvu in strokovnjakom v pregled in proučevanje.

Razstavljeni meblji so skoraj izključno angleška originalna dela; le malo kosov je francoskega izvira. O angleški hišni opravi je občе znano, da se odlikuje po praktiški, za določen namen do zadnjega detajla premišljeni konstrukciji. A kar velja splošno o pohištvu, velja osobito še v podvojeni meri o sedežnih mebljih. Od nekdaj je občinstvo čislalo angleške stole vsled njihove skrajne pripravnosti in priročnosti, ki je zvezana s tehtno in zdravo konstrukcijo. Kar je veljalo nekdaj, velja tudi še dandanes v polni meri.

Na slonilu ne zapazimo nikjer ojstrih in sitnih profilov, okraskov in rezbarij, ki človeka tišče in mučijo, ko se vsede, da bi počival. Počezni lesovi so primerno za-

krivljeni in po hrbtu vrezani, prostor mej njimi pa je izpolnjen z raznovrstnimi palčicami, ki so vselej lične, gracijozne in korektne v obliki. Se ve, da so pri nekaterih stolih slonila tudi z blazinami obdana.

Takozvani Chippendale-stoli*), odlikujoči se po primerni zgradbi, so zastopani v raznih eksemplarih. Napravljeni so od izvrstnega Mahagoni lesa ter nas presenetijo s svojo lično obliko in skrajno lahkoto. Porabljeni lesni materijal, ki spada mej najbolj trdne in vztrajne lesove, dopušča mizarju, da gre do tako finih, za naše kontinentalno oko skoraj prešibkih form.

Poleg Chippendale-stolov se nahaja tudi „genre Sheraton“ (Tomaž Sheraton — 1792 — je v svojih načrtih postopal samostalnejše nego Chippendale, otresel se je tujega vpliva, osobito pa rokoko, ter se je odlikoval po primernih in jasnih konstrukcijah), tako da je obiskovalcu mogoče, delati primere mej obema sistemoma, ki sta danes, več nego sto let po postanku, morebiti poklicana, da reformujeta naš sedežni mobiljar.

Glede konstrukcije same bi omenili, da je pri spodnjih klinih, ki so zvezani v obliki |——| počezna palčica pritrjena v prvi tretinji proti spredaj; s tem dobita spodnji nogi več stabilnosti, a zadnji nogi drži še posebna počezna palica, stoječa višje nego omenjeni spodnji klini.

Poleg angleških mebljev je tudi par francoskih stolov razpostavljenih. Največ priznanja pa bodo pač našle tri francoske „vrteče se biblijoteke“, ki se odlikujejo po izredno praktiški in porabni sestavi.

Materijal, iz katerega so izdelani razstavljeni objekti, je vseskozi brez madeža. To je prednost, ki jo vedo ceniti poznavatelji in ljubitelji angleškega meblja, prednost, katero je na kontinentu težko doseči. Angleži imajo neposredno morsko zvezo z vsemi tujimi deli sveta in zato so lesne zaloge angleških tvrdk tako bogate na izbornih, brezmadežnih lesovih. Ameriški oreh in mahagoni se pač na našem kontinentu nikjer ne nahajata v tako izborni kvaliteti, kakor v Londonu. Krasni les pa vsekako najugodneje vpliva na izdelke in njih konkurenčno zmožnost.

Ako sklenemo svojo sodbo o razstavljenih predmetih, moremo jo združiti v naslednjih stavkih:

Konstrukcija je priprosta, materijalu primerna, tako da prikrije kolikor možno vse nedostatke tvarine.

Vse težke forme so izključene, s tem je dokaj materijala prihranjenega, mebelj pa postane lahek in za prenašanje pripraven.

Dani prostor je do zadnjega kotička izkoriščen, razdelitev je povsem praktiški pogojena.

Vsi nepotrebni ogli, robovi in profili so odstranjeni, mej tem ko pri nas na ljubo profilom in napačno razumljenim zahtevam po čistem slogu le prevečkrat žrtvujemo komoditeto in rabljivost meblja.

Konečna dela, kakor brušenje, gladenje, namakanje, politiranje itd. so najskrbneje dovršena.

Iz teh kratkih podatkov vidijo čitatelji, da ima razstava inozemskih mebljev dokaj poučnega in zanimivega na sebi, in sicer ne le za domače obrtnike, katerim je pač v prvi vrsti namenjena, temveč tudi za drugo razumno občinstvo. Vsak si bode pridobil z obiskom razstave novih idej in probud, ki bodo izvestno blagodejno vplivale nanj, ko bode dajal naročila našim, kakor znano, večinoma vrlo sposobnim domačim lesnim obrtnikom.

J. Š.

*) Tomaž Chippendale je glavni zastopnik »mešanega sloga«, ki je nastal na Angleškem sredi minulega stoletja. Dotični slog se imenuje mešan, ker združuje v sebi elemente rokoko, gotike in kineških vzorcev. Chippendale je izdajatelj sloveče, l. 1754. prvič izišle knjige: »The Gentleman — and Cabinet — maker's direktor«, ki podaje strokovnjaku veliko množino načrtov za hišno opravo.

Obrtnijske raznoterosti.

Dober klej se napravi, ako se navadni pšenični škrob s 5 % dvojnoogljikovega natrona zmeša, dene v ponev in v kaki cevi za pečenje na kaki podlagi tako dolgo ogreva, da postane rumenkast. Mej ogrevanjem naj se zmes večkrat premeša, da se jednakomerno ogreje. Potem se zmes še kuha v vodi. S takim ravnanjem se škrob premeni v dekstrin, ki se razstopi v vodi v arabski gumi in se da ravno tako porabiti kot arabski gumi in zraven tega ne plesni.

Mlečne in kavine pege odpraviš iz volnenih tkanin, ako jih namažeš z glicerinom, izplakneš z mlačno vodo, in je na drugi strani zgladiš, predno se posuši. Glicerin ima lastnost, da vzame vse kavino strojilo in mlečno tolščo. S tem se tudi najvažnejše barve nič ne poškodujejo.

Kmetijstvo.

Deželni odbor štajerski in nova lovska postava.

Pod tem naslovom je priobčila celjska „Domovina“ članek, katerega mi tukaj objavljamo, ker je v kmetijskem oziru občno jako pomenljiv in ga je pisal mož, ki se sam peča s kmetijstvom:

Odkar se prebivalstvo po Štajerskem bolj zanima in peča s prekoristnim sadjarstvom, opazuje se od leta do leta, da je največji sovražnik mladih dreves zajec, ki toraj tudi napredovanje v tej prekoristni stroki kmetijstva najbolj ovira. Zajec tedaj nikakor ne zasluži, da ga lovska postava tako močno brani in varuje. Vsako zimo so ljudje toževali o veliki škodi, katero jim dela zajec na sadnem drevji, škoda pa, katero je ta žival naredila v hudi lanski zimi, je pa tolika, da se niti preračuniti ne da. Vsaj je vendar v nekaterih krajih zajec vse mlado drevje popolnoma uničil. Obglodal je pa ne le nezavarovana drevesa, temveč tudi taka, ki so bila ovita v slamo ali pa z apnom pomazana. Vse to je tudi lahko umevno, kajti zima je bila jako huda in žival ne more živa v zemljo ter si pomaga, kakor si more. Kmetje pa, ki so popred že več let zaporedoma sadili drevesa, imeli so jako veliko škodo, katere jim nihče ni povrnil. Da potem pri takih razmerah marsikateri zgubi veselje do sadjarstva, se pač ni čuditi. Popred se siromak trudi in trudi,

da si zasadi drevje in sedaj pride zajec ter mu vse pokonča; zastonj je bilo njegovo delo, zastonj tudi vsi stroški. Če potem takega kmeta nagovarjaš, da bi sadil sadno drevje, dobiš odgovor: „Povejte nam najpoprej, kako preženemo zajca, potem bodemo že sadili; dokler se pa to ne zgodi, je vse delo zastonj, kajti nam tudi škode nihče ne poplača“. Žalibog, da so take besede le preresnične!

Ako mi moje setve, vinograde ali sadnike poškoduje tuja živina, lahko dotičnika prisilim, da mi škodo poplača; ako mi pa drevesa obje zajec, ne opravim prav ničesar in škodo moram sam trpeti. Kaj pa še le, ko bi si morebiti predrznil zajca in bodi si, da ga zasačim ravno pri drevesu, ubiti, kaznovali bi me huje, nego če bi koga okradel ali oropal. Vsak pravičen človek mora sprevideti, da je to velika krivica in da ta krivica najbolj zadene ubogega kmeta, katerega postava proti poškodovanju njegove lastnine prav nič ne varuje, temveč naravnost dovoljuje, da mu smejo zajci glodati drevesa, kakor jim ljubo in drago. Kmet se naj trudi, naj dela in sadi, da tako preskrbi čez zimo dovolj živeža zajcu, kojega bi potem gospoda lovila in se poleg kratkočasila. To je jedro dosedanje lovske postave in to je tudi uzrok, da je le malokedaj kdo kaj iztožil in bodi si, da je imel še toliko škode, pač pa se je pogosto pripetilo, da je tožnik moral še tudi tožbine stroške poplačati. Vsled tega so se pa tudi v zadnjih letih vse take tožbe navadno opustile, in kogar je nesreča zadela, prenašal jo je kar hladnokrvno, vendar je pa marsikateri tudi pretil s pestjo vsem lovskim najemnikom in drugim zagovornikom lova in divjačine. Našlo se je pa tudi dovolj takih mož, ki so veliko krivico, katera se po lovu posestnikom zemlje godi, pripoznali ter so pri vsaki priliki povzdignili svoj glas v korist kmetijskega stanu.

Razni zastopi in društva storili so sklepe v tem smislu, da je v obrambo posestnikov neobhodno potrebno, da se lovska postava preosnovi tako, da se bodo po njej bolj varovale kmetiške koristi. Taki glasi niso se mogli dalje prezirati in štajerski dež. odbor se je vendar enkrat odločil, da predloži dež. zboru načrt nove lovske postave. Vsi prijatelji kmetiškega stanu so to že težko pričakovali in prav veselilo jih je, vendar enkrat po dolgih, dolgih letih slišati o novem lovskem zakonu, s katerim, so mislili, se odpravijo največje krivice sedajne lovske postave. Pa kako so se motili. Nova lovska postava še ne bode, ako jo sprejme dež. zbor, niti za las boljša, nego je bila stara, da, v marsičem bode morebiti še slabša. S tem načrtom je nemška gospoda v Gradcu zopet pokazala, kako brezobzirna je ona proti zemljiščnim posestnikom po deželi. Pa tudi znake pustnega časa kaže ta načrt, kajti so nekatera določila že več nego smešna in najvišji Gorjanc se mora čuditi veliki modrosti deželnega odbora štajerskega.

V podrobnosti tega načrta se ne bodemo spuščali, le nekatere točke si hočemo nekoliko ogledati.

Stara lovska postava določuje, da se sme zajec le nekaj časa v letu streljati in da ima to pravico edino le najemnik lova, vsak drugi pa, ki zajca ubije ali ustreli, zapade hudi in ostri kazni.

Škodo na drevju, storjeno po zajcu, je pa najemnik le takrat dolžan povrniti, ako se drevesa zavarujejo, tako, kakor je v tistem kraju navada. Če je tedaj kdo drevesa pomazal, reklo se mu je, da je v tem kraju navada jih v slamo oviti, ako jih je pa ovil v slamo, dejali so, da je tukaj navada jih pomazati. Zato pa tudi nihče kedaj ni kaj prida iztožil. Kajti so bili tudi gospodje, ki so težko v roke dobili, vselej na najemnikovi strani, kateri jih je zato tudi pogostokrat povabil na lov.

Nadjali smo se pa za gotovo, da se bodo v novem lovskem zakonu te tako krivične določbe odstranile ter da se bode zajec proglasil kot poljskim pridelkom, zlasti pa sadnemu drevju, škodljiva žival, katero toraj sme vsak ubiti ali ustreliti, kjerkoli jo zasači; škodo pa, storjeno po zajcu, naj bi bil najemnik zavezan vselej povrniti. Pa nič o vsem tem. Zajec je škodljiva žival pa — čujte, čujte in nikar preveč ne strmite nad modrostjo deželnih odbornikov štajerskih — le v tistih okrajih, katere načrt imenoma našteva, v drugih pa ne. V okrajih toraj, ki so v načrtu navedeni, namreč tisti, v katerih se ljudje močno pečajo z vinarstvom, se sme zajec vse leto, seveda le po lov. najemniku in njegovih pomagačih streljati, v nevinorodnih krajih pa ostane vse pri starem, kajti v teh krajih, tako moramo dosledno sklepati, zajec ni škodljiva žival. Na Gornjem Štajerskem, v večjem delu Srednjega Štajerskega in v nekaterih okrajih na Spodnjem Štajerskem zajec tedaj po mislih in sodbi teh gospodov še ni nikdar kake škode napravil in se mora toraj ta žival v vseh teh okrajih smatrati kot neškodljiva, čudno, da ni naravnost rečeno kot koristna! — Dobro so jo iztuhtali ti gospodje in res zaslužijo, da se vse to zabilježi v spominsko knjigo dež. odbora. Dosihmal so pač vsi kmetje mislili, da zajec največ škoduje sadnemu drevju, in da je tedaj povsod škodljiv, koderkoli se ljudje s sadnim drevjem ukvarjajo, in da toraj tudi ni vreden, da se mu že kakorkoli prizanaša. Dež. odbor pa vse to tihoma zanikuje ter proglasi zajca kot škodljivega le v vinorodnih krajih. Vendar je pa mogoče in to priča zopet o veliki modrosti dež. odbornikov — da zajec tudi v okrajih, ki v načrtu niso navedeni, postane škodljiva žival, ako se namreč zbere občinski zastop ter stori osodepoln sklep proti zajčjemu zarodu, kateri sklep pa morajo potem seveda še — sami neučeni kmetje pač tega dovolj ne razumejo — tako visoki gospodje, kakor so okrajni glavarji, potrditi. Kjer se bode to zgodilo, tam se bodo na mah vsi zajci iz neškodljivih prelevili v škodljive živali. Zajci pa, ki prebivajo na pr. ob meji mariborskega in marenberškega okraja, so pa lahko škodljivi in neškodljivi ob enem; škodljivi so, dokler so v mariborskem okraju in neškodljivi, ako po naključbi prestopijo v marenberški okraj. Ali ni to prava zmešnjava nad zmešnjavo?

(Konec sledi.)

Kmetijske raznoterosti.

Breje krave moraš tako krmiti, da ne debele, a vendar ostanejo dobro rejene in imajo dosti krvi, ker le tako je pričakovati, da bodo krave imele dosti mleka. Krave moraš popolnoma prenehati molzti vsaj šest tednov poprej, predno imajo tele. Če se breje krave preslabo krmijo, ima to slabe posledice. Dajati brejim kravam ne smeš preveč sočivja ali oljnatih preš.

Miši in rovke poškodujejo pod snegom gomole in korenine rastlinam. Zato naj se često pogleda, nastavijo pasti ali položi otrovano korenje.

Poučni in zabavni del.

Varšavski spomini iz 1830. leta.

(Ruski spisal N. P. Makarov.)

VI.

(Dalje.)

Junak in žrtva anekdotov.

Končavam galerijo varšavskih originalov s pripovedovanjem še ob jedni jako znameniti osebi. To je bil moj tovariš v šoli gardskih podpraporščikov, neki Pukalov, podpraporščik volinskega polka, dobro znan po vsej Varšavi zaradi svojih anekdot, katerim je posvetil sebe in za katere je bil ne le večkrat zaprt, a služil celih deset let v nižjem činu podpraporščikov in naposled, bil imenovan za častnika, pa ne v gardi, za kar bi imel pravico po svojem razumu, izobraženosti in premožnosti, temveč v armadnem polku.

Postranski sin grofa Arakčejeva je bil Pukalov jako umen in izvrstno izobražen, kajti dovršil je bil göttingensko vseučilišče. Poleg drugih znanostij znal je odlično jezike: ruščino, francoščino, angleščino, italijanščino, nemščino in latinščino. Dobro je igral na glasovir in čital note á livre ouvert. Njegova vnanjost je bila jako originalna. Bil je srednje postave, tršat in malo pripognen, ni bil lep, pa tudi ne grd, ter je imel jako izrazen obraz. Zamolkel je bil kakor cigan, s temnorujavimi očmi, s svetločrnimi lasmi, obraz je imel dosti pravilen in jako gibčen, tako da se je v petih minutah desetkrat spačil, pa vselej drugače, in znal se je tako dobro pačiti, da bi človek, ki ga ni poznal, ne bil vedel, da se pači, temveč bi bil mislil, da je naravno tako grd. Tako se je ob jednem jedna polovica njegovega obraza smejala, druga pa jokala. Glavna njegova posebnost je bila, da je imel zadej šop popolnoma belih las velik kakor rubelj. To so vedeli v vsej Varšavi in po tem so ga spoznali, kateri so ga videli prvič. Naravnost iz inozemstva je Pukalov prišel v Varšavo, da ustopi v vojaško službo. Zato se je moral predstaviti cesarjeviču, in takoj je pokazal svojo eksentrično stran in razjezil velicega kneza. Na vprašanja je odgovarjal zdaj francoski, zdaj nemški, zdaj angleški in sedaj italijanski.

— Kje ste se izobraževali? vprašal ga je veliki knez.

— V göttingenskem vseučilišču, vaša visokost.

— Zakaj ne v Rusiji?

— V Rusiji se je težko dobro in temeljito izobraziti.

— Ti si predrzen dečko, ti tak mlekozobnik? V Rusiji se je izobrazil tvoj car, v Rusiji sem se izobrazil jaz. Kaj sem pa jaz? Mari sem tepec?

— Ne morem vedeti, vaša visokost.

V volinski polk ž njim, v Cemirova (najstrožjega stotnika) stotnijo, ne pustiti ga na dopust, ne na odpust, ne pošiljati ga v šolo podpraporščikov, pa tudi ne predlagati za častnika, dokler jaz ne odločim, kaj naj se ž njim zgodi.

In začelo se je zanj trpljenje, a baš vsled tega je še le postal pravi junak anekdot, zaradi katerih je postal slaven po vsej Varšavi. Tukaj ni mogoče navesti vseh njegovih anekdot, za to bila potrebna cela knjiga. Tukaj naj navaden le nekatere.

Pukalov je dobival od matere tisoč zlatov (150 rubljev) na mesec za izdrževanje. To je velikanski denar, če se pomisli, da je tedaj v Varšavi bila nenavadna cena. Tako je kosilo petih jedij pri Henikovskem in v drugih gostilnah veljalo poldrug zlat, $22^1/_2$ kopek v srebru. Porcije so bile tako velike, da je jednega kosila, prinesenega iz gostilne domu, bilo dosti za dva. Kosilo s šestimi jedmi je veljalo 2 zlata (30 k.) Bila so tudi kosila s štirimi jedmi, ki so veljala zlat, ali 15 kopek, zlasti v Podvalni ulici v gostilni pod Zartokiem, kamor so zlasti hodili junkerji in poljski podčastniki.

Čaša odlične kave (kakeršne ni nikjer drugje, kakor na Poljskem) je veljala 3 kopeke. Funt govedine 1. vrste $4^1/_2$ kopeke, navadne pa še 3 ali 2 kopeki. Najboljših hrušk dobil si deset za petico, izbornih, debelih in zrelih češpelj dobil si za 3 kopeke celo mero, v kateri jih je bilo nad sto. Izvoščiki imeli so po dva konja in pokrite vozove ter je računali za jedno vožnjo 15 kopek, bodi si tudi od jednega konca mesta do drugega. Obutev: Najprvi in najdražji čevljar v Varšavi je bil Jekel, varšavski Pel. On je računal za par 30 zlatov, to je 4 rublje in 50 kopek. Navadna srednja cena na čevlje je bila 20 zlatov, to je tri rublje za par. Manjša stanovanja po dve sobi za neoženjence stala so navadno 200 zlatov ali 30 rubljev na leto. Mej krasnim spolom v Varšavi, kakor po vsej Poljski je bilo jako veliko lepih, posebno v srednjih, rokodelskih slojih. Vse so bile jako spretne, ljubeznive in nikakor ne nepristopne, posebno zakonske, mej katerimi ni bilo skoro sredine: ali so bile odlične žene, ali pa take, da jih vrag vzemi... Toda za druge so bile jako dobre... Po tem pa še podnebje, jako zmerno, prijetno in zdravo. Večkrat sem spal v ostrogu na prostem zraku, ko sem dejal na travo posteljno blazino in odel se z lahko letno odejo. V Visli so se začeli kopati včasih že sredi aprila in se je kopanje nadaljevalo do oktobra. Z jedno besedo, kar se tiče obilnosti in nizkih cen najpotrebnejših stvarij za življenje, za potrato in zabavo, kar se tiče veselic in vživanja, ga ni bilo mesta v Evropi, ki bi se bilo moglo primerjati z Varšavo v dvaj-

setih letih. Sedaj pa spregovorimo še o junaku in žrtvi anekdotov.

V začetku službovanja Pukalova je stotnijski poveljnik, če tudi je bil strog, hotel ž njim biti prijazen in ga je k sebi vabil na kozarec čaja. Tedaj je bila v Varšavi izšla v ruščini in poljščini knjiga z naslovom „Vedenje“. V njej se je razlagalo, kako se morajo nižji čini vesti v službi. Ta knjižica se je ob nedeljah čitala pred vojaki vsake stotnije in vsakega eskadrona. In tu je Pukalov prišel nekega večera k svojemu stotniku.

— Usedite se, junker! — rekel mu je stotnijski poveljnik. — Oj, sluga, prinesi junkerju kozarec čaja.

Čaja je bil prinesel. Pukalov je vzel kozarec, izpil in potem položil na podnos 10 grošev (5 kopek), kolikor je tedaj navadno veljal kozarec čaja v kavarnah.

— Kaj to pomenja? — Vprašal je začuden stotnik?

— Gospod stotnik. Včeraj so nam čitali pri stotniji, da nižji čin ne sme ničesar zastonj niti jesti, niti piti, vse mora plačati. (Dalje sledi.)

Novice.

Deželni zbor kranjski.

V trinajsti seji dne 6. februvarija utemeljuje posl. Lenarčič svoj samostalni predlog glede pospeševanja industrije in trgovine po deželi Kranjski. Govornik poudarja v stvarnem in izbornem dogovoru, da se je doslej na kranjskem premalo storilo za povzdigo industrije in trgovine. Prav je, da se za kmetijstvo skrbi, a treba je skrbeti za industrijo in trgovino, od katerih imajo koristi vsi drugi sloji prebivalstva. Dosedaj je bila industrija, v kolikor se je razvila, navezana le na se. Koliko načrtov in naklepov pa je splavalo po vodi, ker ni bilo nobenega, da bi bil iste podpiral z dobrimi navodili in informacijami. Tak urad, kakor ga predlagam, bi dosti pomagal k temu, da se nova industrijalna podjetja zasnujejo. Naravnih močij imamo dosti na Kranjskem, le izkoriščati jih moramo znati, oziroma onim, ki se hočejo kakega podjetja lotiti, je treba z dobrimi sveti na strani stati, da vztrajajo pri zapričetem delu. Govornik predlaga, da naj se njegov predlog odkaže finančnemu odseku. Predlogu se pritrdi. — Posl. baron Schwegel poroča imenom finančnega odseka o zgradbi nove deželne bolnice. Dosedaj je bilo dovoljenih 624.000 gld. za zgradbo nove bolnice. Prekoračila se je ta svota za 42.000 gld., a če odštejemo 18.000 gld. kateri so se izplačali gosp. Gorupu in za druge namene, se je faktično prekoračila proračunjena svota le za 23.000 gld. To prekoračenje je opravičljivo, kar se pri takih velikih stavbah sploh ne more proračun do krajcarja natanko napraviti. Poročevalec odvrača odločno vse napade na deželno upravo, češ, da je brezpotrebno trošila denar za novo bolnico, oziroma, da je več potrosila, kakor se je dovolilo in le poudarja, da more dežela Kranjska ponosna biti na novo bolnico. Poročevalec predlaga: 1. Iz približnjega obračuna o do zdaj dovršenih delih pri zgradbi bolnice razvidno prekoračenje v znesku 42.670 gld. se odobri; 2. Za v poročilu navedena še potrebna dopolnilna dela kakor naprava potov in vrtnih nasadov, kolnica za mrtvaške vozove, dopolnitev uprave itd. dovoli se še daljni kredit 30.000 gld., od katerega odpade delni znesek 15.000 gld. na 1896. leto. Predlogoma finančnega odseka se brez debate soglasno pritrdi. — Imenom finančnega odseka poročajo nadalje: Posl. Povše o prošnji kmetijske podružnice v Poljanah glede podpore za vrt in sušilnico in predlaga, naj se odstopi dež. odboru. Sprejeto. — Posl. dr. Papež o prošnji županstva v Mozlju glede podpore 1000 gld. za vodovod. Prošnja se izroči dež odboru — Posl. Murnik o prošnji Berganta Aleša, slušatelja na kmetijski šoli na Dunaju, za podporo in predlaga naj se odstopi dež odboru. Predlogu se pritrdi. — Posl. Povše o prošnji kmetijske podružnice v Novemmestu glede podpore za trtnico. Prošnja se odstopi dež. odboru. — Isti poslanec o prošnji občine Gorje glede podpore za vodnjak na Podkljuki in predlaga, naj se izroči dež. odboru, da izposluje od poljedelskega ministerstva kot lastnika velikih gozdov v dotični okolici, izdatno podporo. Sprejeto. — Isti poslanec o prošnji podobčine Češnjica, Jereka, Podjele in Koprivnik glede podpore za zboljšanje planin Krstenica, Jezerce in Velepolje ter predlaga, naj se izroči dež. odboru kateri naj se pri jednakih prošnjah ravna po sklepu iz l. 1892., po katerem se lahko dovoljujejo podpore do 1000 gld. v prospeh planinarstva. Poljedelsko ministerstvo pa je prositi za prispevek. Posl. Ažman opisuje v daljšem govoru propadanje živinoreje po planinah, ker se kmetu prikrajšujejo pašne pravice. Gozdna postava varuje preveč gozde in je le na škodo kmetu ki potrebuje pašnikov. Vrh tega se ta postava tudi napačno izpeljuje. Gozdi se previsoko cenijo, pašniki prenizko. Gorornik apeluje na vlado, da varuje cesarju zvestega kmeta. Dež. predsednik baron Hein ugovarja predgovorniku in poudarja, da pojenjava število živine, ker so se upeljala boljša živinska plemena, ko več potrebujejo kot prejšnja. Gozdna postava se ne more le na ljubo in v prid kmetu ob ednem pa na škodo drugim premeniti. Ne le kmetje, temveč Kranjci sploh so zvesti državljani. Skrbeti se mora za vse stroke narodnega gospodarstva. Posl. Luckmann poudarja, da se razmerje mej posestniki gozdov in pašnikov mora rešiti, ker le potem zginejo prepiri. Ko je govoril še poročevalec, se je sprejel predlog finančnega odseka. — Posl. Klun poroča o prošnji nadučitelja Janeza Jegliča pri sv. Križu pri Litiji za podporo in predlaga, naj se odstopi dež. odboru. Predlog se sprejme. — Posl. dr. Papež poroča o prošnji občine Hrenovice glede uže dovoljene podpore za vodovod in predlaga, naj dež. zbor ostane pri sklepu iz l. 1892., da dežela prispeva z 30 %, če država da 50 % in občina 20 % za vodovod. Predlogu se pritrdi. — Posl. baron Schwegel poroča o prošnji starinoslovca Jern Pečnika za podporo in predlaga naj se dež. odbor pooblasti dovoliti primerno podporo, vlada naj se pa naprosi, predložiti čim preje Najvišjemu potrjenju zakon, kateri se je sklenil glede arheologiških preiskav na Kranjskem. Sprejeto. — Posl dr. Papež poroča imenom upravnega odseka 1. o prošnji županstva o Žužemperku za boljšo cestno zvezo z železnično postajo pri Zatičini, 2. o prošnji občin Krka, Muljava in Gorenjavas, da se okrajna cesta od Gabrovščice proti Zatičini uvrsti mej deželne ceste in da se opusti zgradba nove ceste od Fužin čez Sušico ter 3. o prošnji več posestnikov iz Sušice za preložitev dež. ceste od Gorenjih Fužin do Gorenjevasi po Födransbergovem načrtu. Vse tri prošnje se izroče dež. odboru, da še letos da izdelati dotična načrta in jih predloži v prihodnjem zasedanju dež. zboru. Posl. dr. Žitnik priporoča, da naj se napravi vsaj glavni načrt za novo cesto. Predlog upravnega odseka se na to sprejme — Posl. grof Barbo poroča imenom upravnega odseka o samostalnem predlogu posl. dr. Iv. Tavčarja in tovarišev glede odpovedbe carinske pogodke z Ogersko. Poročevalec poudarja v daljšem jedrnatem govoru krivično razmerje, ki obstoji mej Avstrijo in Ogersko. Pogodba z Ogersko se mora tako urediti, da ne bo na škodo ne poljedelcu ne industrijcu. Avstrija je bolj industrijalna, Ogerska največ kmetijska. Če se pogodba ne obnovi, bodo imeli avstrijski industrijci in ogerski poljedelci škodo. Sicer pa Ogerska močno pospešuje in podpira svojo industrijo, v vsem našo industrijo prezira. Avstrija ne stori tega z ogerskim

poljedelstvom. Pri takih razmerah bo pač težko še obnoviti pogodbo. Avstrija glede svoje industrije itak nima nobenih pravih dobičkov od Ogerske, se bo videlo potem kam bo šla Ogerska s svojimi poljedelskimi pridelki. Vinska klavzula tudi ni škodila Ogerski, ker laška vina ne morejo konkurirati z ogerskimi. Sicer bi se klavzula na ljubo Ogerski ne bi bila uvela. V vsem ima Ogerska prednost pred Avstrijo Čemu to! Ogerska se je močno povzdignila v zadnjih dveh desetletjih, zatoraj mora tudi večji znesek dati za skupne državne zadeve. Avstrija ne zahteva nič druzega ko pravičnošti. Poročevalec predlaga resolucijo, naj vlada pri obnovitvi pogodbe z Ogersko varuje avstrijske interese; dež. odboru pa se naroča, da nemudoma ta sklep predloži vladi. Posl. baron Schwegel v daljšem strokovnjaškem govoru pojasnuje razmere glede pogodbe Avstrije z Ogersko in glede prispevkov obeh državnih polovic k skupnim državnim stroškom. Dolgemu in zbornemu govoru se je pritrjevalo z vseh stranij. — Pri glasovanju se sprejme predlog upravnega odseka.

V štirinajsti seji dne 8. februvarija poroča posl. Lenarčič imenom upravnega odseka o samostalnem predlogu posl. Hribarja glede ustanovitve živinozavarovalnice. Poročevalec pojasnuje na dolgo velik pomen živinozavarovalnic za kmetijstvo in predlaga naj se predlog odstopi dež. odboru, da stvar preišče in v prihodnjem zasedanju o njej poroča. Predlog se sprejme. — Isti poslanec poroča o samostalnem predlogu posl. dr. Žitnika glede ustanovitve dež zavarovalnice proti požaru, toči in živinskim boleznim, predlaga naj se odstopi dež. odboru v pretres in poročanje. Posl dr Schaffer v daljšem govoru razmotrava narodnogospodarsko vprašanje, kako bi bilo pomagati kmetu in obrtniku ter konečno stavi resolucijo, da naj dež odbor študira tudi vprašanje o zavarovanju na življenje v namen da se tako pomore kmetskemu stanu. Posl. dr. Žitnik podpira predlog upravnega odseka in pritrjuje izvajanjem posl. dr. Schafferja. Pri glasovanju se sprejme predlog upravnega odseka in posl. dr. Schafferjeva resolucija. — Posl. vitez Langer poroča o samostalnem predlogu posl. Povšeta, Kluna in tovarišev glede carinske pogodbe z Ogersko in glede Žumberskega in Marijindolskega okraja nekdanje vojaške granice. Poročevalec na dolgo pojasnuje razmerje in z ozirom na to ker je zgodovinsko dokazano, da Žumberski in Marijadolski okraj spadata k Kranjski, predlaga resolucijo, ki zahteva združenje teh okrajev s Kranjsko. Posl. dr. Tavčar je precizoval stališče narodne stranke glede tega vprašanja. Zgodovinsko pač prideta ta dva okraja k Kranjski, resnica pa je, da prebivalci teh dveh okrajev, ki so hrvatske narodnosti ne žele priti k Kranjski. Tudi bi naša dežela ne imela nobenih dobičkov od teh okrajev. Vzlic temu bo pa narodna stranka glasovala za resolucijo in sicer zategadelj, ker gre prav za prav ves boj za Žumberške gozde. Ti gozdi so erarični in sedaj seka v njih ogerska vlada in ima velik dobiček. Da se pri pogodbi z Ogersko uravna vprašanje o teh gozdih glasovala bo narodna stranka za resolucijo. Posl. Kalan poudarja, da iz hrvatskih listov ni posneti, da bi postalo to vprašanje preporno jabolko mej Slovenci in Hrvati. Posl. Schweiger pravi, da Žumberčani žele postati Kranjci. Poročevalec vitez Langer opozarja na gospodarske razmere, ki so boljše na Kranjskem nego na Hrvatskem. Ogerska vlada ima velike dobičke žumberskih gozdov. Žumberško vprašanje je in suspenso in če se Kranjska odreče svojim pravicam, pripadel bi ta okraj prej Ogerski, kakor Hrvatski, kajti uprava njegova je izročena sedaj hrvatskemu banu in ne vladi. Poročevalec predlaga resolucijo, v kateri se odločno zahteva združitev teh dveh okrajev s Kranjsko. Resoluciji pritrdi zbor jednoglasno. — Posl. dr. Tavčar poroča o samostalnem predlogu posl Hribarja glede davčnih in pristojbinskih olajšav za nove obrtnostne podjedbe v mestu ljubljanskem in bližnji okolici. Govornik se sklicuje na olajšave, katere vživa Trst in poudarja, da je dovolitev takih olajšav za Ljubljano jako potrebna, če se hoče, da se razvije industrija. Poročevalec predlaga naj se sklene prošnja do vlade, da pri državnem zboru izposluje tak zakon. Predlogu upravnega odseka se pritrdi. — Posl Globočnik poroča o §§ 12. in 36. zakona z dne 15. sept. 1881. dež. zak. št 14. v redu o požarnej policiji in gasilnih stražah za vojvodino Kranjsko izvzemši mesto Ljubljana. Poročevalec poudarja, da sedanje načelo §§ 12 in 36, da mora pri požarih stroške za zunanjo pomoč trpeti na pomoč prihitela občina ali požarna straža sama, ni pravo. predlaga toraj naj se sprejme zakon: § 12 Vsaka občina je dolžna svojim sosednim občinam o požarih, ker je največ moči pomagati. — § 36. Stroške občin in gasilnih straž za priprego v svrho zunanje pomoči, kakor tudi stroške za popravljanje njihovih, o tej priliki poškodovanih gasilnih pripomočkov plačuje po požaru prizadeta selska občina. — Zadevni zahtevki morajo se tekom 8 dni po požaru zglasiti pri oni občini, ki jih je dolžna plačati, ter razsoja v slučaju prepira o tem konečno veljavno deželni odbor — Selska občina ni opravičena zahtevati, da bi se ji iz zgorajšnje obveze vzrastli stroški povrnili od po požaru oškodovanih. Posl. dr. Schaffer se izreka proti predlogu upravnega odseka in predlaga, naj se stvar vrne dež. odboru, da o njej poroča v prihodnjem zasedanju. Dež. predsednik baron Hein se podpira predlog upravnega odseka. Posl. dr. Tavčar se pridruži dr. Schafferjemu predlogu. Pri glasovanju se sprejme predlog upravnega odseka in odkloni dr. Schafferjev nasvet.

Deželni glavar prekine sejo, ki se nadaljuje ob $^1/_2$ 4. uri popoludne.

Posl. Pfeifer in tovarši stavijo samostalen predlog glede poldnevnega pouka v ljudskih šolah. Posl. dr. Papež poroča o prošnji posestnikov iz Nove vasi pri Lescah za odpomoč glede uporabljevanja vode hudournika Zgoša. Prošnja se sklene izročiti deželnemu odboru z naročilom, da jo predloži deželni vladi. Posl. Jelovšek poroča o poročilu deželnega odbora glede občinskih rečij in predlaga, naj se vzame na znanje. Sprejeto. — Posl Murnik poroča imenom finančnega odseka o prošnji žrebljarske zadruge v Kropi za brezobrestno posojilo 10 000 gld Poročevalec pojasni na drobno razmere v Kropi, poudarja korist zadruge ondi in pravi, da zadruga potrebuje denarnih pripomočkov. Predlaga torej, naj za zdaj dežela prevzame 40 zadružnih deležev za 100 gld. s pogojem, da dobi deželi dovoljeno pregledovati zadružne knjige. Posl Ažman podpira predlog, se zahvaljuje vsem, ki so kaj storili za Kropo in posebno poudarja posl. Murnika zasluge za ustanovitev zadruge ondi Predlog finančnega odseka se na to sprejme. — Posl. Luckmann poroča o samostalnem predlogu posl Lenarčiča glede pospeševanja industrije. Poročevalec predlaga resolucijo, ki pritrjuje Lenarčičevemu predlogu. Posl. baron Schwegel kot načelnik trgovinskega muzeja izjavlja, da bo ta zavod, kar bo mogel, storil za pospeševanje kranjske industrije. Posl. Perdan izjavi kot predsednik trgovske in obrtniške zbornice, da bo ta vse z veseljem storila, ker bo deželni odbor od nje zahteval. Predlog finančnega odseka se na to odobri. — Posl. dr. Papež poroča o prošnji občin Št. Vid in Podraga glede podpore za napravo dveh kalov na Nanosu in predlaga, naj se odstopi dež. odboru. Posl. Lenarčič priporoča prošnjo. Predlog se sprejme. — Isti poslanec poroča o prošnji občine Hrenovice glede podpore za napravo vodovoda v podobčinah Bukovje in Gorenje in predlaga naj se odstopi dež. odboru. Sprejeto. — Isti poslanec poroča o prošnji odbora za upravo vaškega premoženja v Št Vidu pri Zatičini glede podpore za vodovod in predlaga naj se odstopi dež. odboru, čemur se na priporočilo posl Košaka pritrdi. Posl. Povše poroča o predlogu posl. Modica glede vodovoda za Cerknico, Rakek itd. in predlaga naj se pripozna potreba, preskrbeti dotičnim občinam vodo in naj se dež. odboru naroči, da se v prihodujem zasedanju o

tem poroča. Posl. Modic želi, da bi deželni odbor hitel s to zadevo Predlog finančnega odseka se sprejme. — Posl. Jelovšek poroča o prošnji . več posestnikov iz Studenca za izločitev katastralne občine Bučke iz občine Studenec. Prošnja se odstopi dež. odboru. Posl Povše poroča o prošnji več posestnikov v Jevnici pri Kresnicah, da bi južna železnica dala iztrebljevati plodove v svrho prostega odtoka Jevniškega potoka in predlaga, naj se odstopi dež odboru, da pri vladi potrebno izposluje. Predlogu se pritrdi — Posl. Lenarčič poroča o vlogi kranjske kmetijske družbe glede lažje dobave soli za živino. Poročevalec predlaga resolucijo, s katero se zahteva, naj dež. odbor pojasni ministerstvu težave pri dobavi soli in eventuvalno prosi za znižanje cene živinski soli. Resoluciji se pritrdi — Posl. dr. Tavčar poroča o poročilu dež odbora glede agrarnih razmer in predlaga, da se poročilo odobri čemur se pritrdi. — Posl. Lenarčič poroča o poročilu dež. odbora glede občil Poročevalec predlaga, naj se poročilo odobri, in vsprejeta resoluciji. 1. Deželni odbor naj se obrne na železniško ministerstvo zaradi premestitve obratnega ravnateljstva v Ljubljano; 2. Deželni odbor naj opozori na pristojnem mestu, da so potrebni popravki na železnični progi Ljubljana-Logatec. Posl. dr. Tavčar pravi, da je deželni odbor, kakor je razvideti iz poročila premalo storil za belokranjsko železnico. Posl. Schweiger tudi želi skorajšnje zgraditve belokranjske železnice Posl Murnik nasproti temu poudarja, da se stvar ne da tako hitro rešiti. Potres je oviral, da se ni moglo več storiti. Dolenjsko železnico je bilo lažje graditi, pri belokranjski so večje težave. Poročevalec Lenarčič nasvetuje resolucijo, naj deželni odbor potrebno ukrene, da se napravi dovozna cesta na ljubljanski državni kolodvor. Posl. Grasselli pojasnuje zadevo, upa da bo imela resolucija dober vspeh in poudarja potrebo take ceste. Poročevalec Lenarčič nadalje nasvetuje resolucijo glede železniške zveze Divača-Trst-Kranj-Celovec. Posl Globočnik se v daljšem jedrnatem govoru poteguje za zgradbo železniške proge Trst-Divača-Loka-Kranj-Celovec. Ta proga bi bila najceneja in v vojaškem in trgovskem oziru najpripravneja. Govornik priporoča resolucijo z ozirom na državne in deželne koristi. Posl. baron Schwegel je mnenja, da bi se v tem oziru ne postopalo jednostransko. Glavna stvar je, da železnica gre skozi našo deželo, če naj potem gre preko Bohinja ali Loke, o tem dež. odbor ne more odločevati. O tem odločevali bodo komercijalno politični razlogi. Upanje, da se napravi druga zveza z Trstom je vedno večja. Govornik predlaga resolucijo, ki sploh zahteva, da mora druga železnična proga v Trst iti skozi našo deželo in ki zahteva, naj se napravi zveza mej Tržičem in državno železnico Ljubljana-Trbiž. Posl. dr. Tavčar predlaga, naj se z ozirom na to, ker je težko se odločiti, katera resolucija naj bi se sprejela, o stvari danes še ne glasuje, in naj se barona Schwegla resolucija predloži upravnemu odseku. Posl. baron Schwegel se pridruži nasvetu dr. Tavčarja. Posl. Globočnik odločno zagovarja progo Divača-Loka in priporoča dotično resolucijo. Pri glasovanju se sprejme dr. Tavčarja predlog, poročilo se odobri in vsprejmeta se resoluciji, katera gre prva na to, da se sestavi takoj deželni železniški svet, v drugi pa se deželni odbor pooblašča, da sme pospeševati zgradbo lokalnih železnic.

Prihodnja seja je bila v pondeljek dne 10. febr. t. l.

— **Deželni zbor kranjski** je prenehal v torek dne 11. februvarija s svojimi posvetovanji. Obširna debata je bila o proračunu deželnega zaklada. Večina je sklenila povišati deželno naklado od 28 % na 30 %, da se dežela izogne vednemu napravljanju dolgov. Povišanje naklade je bilo potrebno. Po Velikinoči se deželni zbor zopet snide k zasedanju.

— **Osobne vesti.** Okrajni sodnik v Metliki g. Albin Smola je imenovan svetniškim tajnikom okrožnega sodišča v Novem mestu, okrajni sodnik v Kranju, g. Adolf Elsner in sodni pristav g. Josip Potrato, pa svetniškima tajnikoma pri dež. sodišču v Ljubljani. Okrajni sodnik g. Pavel Juvančič je prestavljen iz Črnomlja v Kranj. Pristav okrajnega sodišča v Ptuju g dr. Josip Fraidl, je imenovan za okrajnega sodnika v Črnomlju, pristav pri okrožnem sodišču v Novem mestu, g. Emil Rizzoli pa za okrajnega sodnika v Metliki. Okrajni sodnik g. Franc Višnikar v Ribnici, je imenovan deželnega sodišča svetnikom in načelnikom okrajnega sodišča ondi

— **Nadomestna volitev državnozborska** za mestno skupino notranjskih in gorenjskih mest vršila se bo vsled odpovedi dosedanjega državnega poslanca g. pl Globočnika dne 25. februvarija t. l Za poslanca baje kandiduje g. deželni arhivar Anton Koblar.

— **Odlikovanje.** Cesar je podelil pismonoscu g. Andr. Jagonaku v Ljubljani srebrni zaslužni križec

— **Častnim občanom** je izvolila občina Budanje pri Vipavi gosp. deželnega predsednika barona Heina in vladnega tajnika in voditelja okrajnega glavarstva postojinskega gosp. vit. Laschan-a

— **Notarjem v Kranjski gori** je imenovan g. Rudolf Backes, notarski kandidat in kviescirani c. kr. sodni pristav v Tržiču

— **Efektno loterijo** s 7000 srečkami po 15 kr. je dovolilo finančno ministerstvo delavskemu bralnemu društvu v Idriji.

— **Nova pošta** se odpre dne 16. febr. v Trišču v krškem okraju

— **Nov poštni urad** se odpre dne 16 t. m v Poljanah nad Škofjo Loko.

Kaznilnico na ljubljanskem gradu izpraznijo te dni popolnoma, vsled česar je na prodaj razna oprava, cerkvena itd.

— **Pet kmetskih fantov** iz Belekrajine so aretovali dne 9. febr. na ljubljanskem južnem kolodvoru, ker so se nameravali izseliti v Ameriko, a še niso zadostili vojaški dolžnosti. Aretovan je bil tudi agent tvrdke F. Missler v Bremenu, ki je fante vabil v Ameriko.

— **Zmrznil** je dne 7 t. m. po noči v Spodnji Šiški neki Jurij Grass doma iz Šlezije Nasrkal se ga je preveč in ostal čez noč na planem. Zjutraj so našli mrtvega.

— **Požar** je vničil dne 10. t. m. v jutro gospodarski in hišni poslopji posestnikoma Janezu Bricu in Janezu Grobolju v Litiji. Močno prizadete so vsled požara razne stranke, ki so stanovale v teh hišah in jim je požar uničil vso opravo in drugo imetje. Vrlo sta delovali pri požaru litijsko in šmartinsko gasilno društvo.

— **Glavni vojaški nabori na Kranjskem** se vrše letos v nastopnem redu: Dne 2. in 3. marcija v Radoljici, dne 4. 5. in 6. marcija v Kranju, dne 7. 8. in 9. marcija v Škofji Loki, dne 10. 11. 12. in 13. marcija v Ljubljani za ljubljansko okolico, dne 14. 15. in 16 marcija na Vrhniki, dne 17. in 18. marcija v Ljubljani za mesto Ljubljano, dne 20. in 21. marcija na Prevojah, dne 23. 24. 25. in 26. marcija v Kamniku, dne 27. marcija v Velikih Lašičah, dne 28. 29. in 30. marcija v Ribnici, dne 31. marcija in 1. aprila v Kočevju, dne 7. aprila v Črnomlju, dne 8. aprila v Metliki, dne 10. 11. 12. in 13. aprila v Novem mestu, dne 14. aprila v Žužemperku, dne 15. aprila v Trebnjem, dne 17. in 18. aprila v Mokronogu, dne 20. aprila v Kostanjevici, dne 22. in 23 aprila v Krškem, dne 24. aprila v Radečah, dne 25. 26. in 27 aprila v Litiji, dne 29. in 30. aprila v Višnji gori, dne 16. in 17. aprila v Vipavi, dne 18. 19. 20. in 21. aprila v Postojini, dne 22. in 23. aprila v Ilirski Bistrici, dne 24. in 25. arrila v Logatcu, dne 27. in 28. aprila v Idriji in dne 30. aprila v Ložu.

— **Popravek.** Prvo poluletje na tukajšnjih šolah se zaključi jutri dne 15. t. m. in ne uže 13. t. m., kakor smo zadnjič napak poročali. Drugo poluletje se prične dne 19. febr.

— **Samomor iz ljubezni.** V dunajskem Novem mestu se je ustrelil pozlatovalec Nace Felringer. Samomorilec je pred leti bil poškodoval nogo in so mu jo zdravniki morali odrezati. S tega časa je imel umetno nogo, ki mu je pa slabo služila. Večkrat je pal na ulici in so se mu ljudje smejali. Zaljubil se je pa v lepo deklico. Ta pa ni hotela moža, kateremu se ljudje smejajo po ulici. On je pa zatorej sklenil se usmrtiti.

— **Stekel pes** je ugriznil 14 oseb v hajduškem komitatu na Ogerskem. Obgrizenci šli so se zdravit v Budimpešto.

— **Poneverjena oporoka.** Na Dunaju je umrl posestnik Gregor Ternovčanu iz Krajeva v Rumuniji. Zapustil je vse premoženje hčeri svoje gospodinje Almi Lewandowski. Ta je dala oporoko spraviti mlajšemu bratu pokojnikovemu. Po pogrebu so se peljali v Rumunijo. Na potu je pa zahtevala nazaj oporoko. On je pa ni hotel dati nazaj in v Budimpešti se je jima zgubil. Naznanili ste stvar policiji, ki ga je dobila v nekem hotelu in poneverejeno oporoko pri njem.

— **Okraden škof.** V Solnogradu je nekdo prišel v stanovanje namestnega škofa dr. Janeza Katschthalerja in iz miznice ukral 200 gld., jeden bankovec za 100 gld. in jeden bankovec za 100 mark, zlato verižico in črno suknjo. Stanovanje je odprl s ponarejenim ključem, v miznico je pa vlomil. Tatvine je sumljiv bivši cerkovnik in zaupnik škofov Anton Maier, katerega so nedavno zaradi nepoštenosti odpustili iz službe.

— **Strašen vihar** napravil je mnogo škode v Novem Jorku in okolici dne 6. t. m. Več hiš je podrl. V nekaterih drugih krajih v Ameriki so pa bile grozne povodnji. Mesto Bounbook je voda močno poplavila in je več ludij utonilo. V Moristownu je voda pretrgala neki jez in je 25 ljudij utonilo. V Novem Britainu podrl se je most in je 13 ljudij utonilo, ki so ga popravljali.

— **Nesreča v rudniku.** V premogovniku v Dougenu sta zadeli dve dvigali za delavce, 4 delavci so mrtvi več je poškodovanih.

— **Vdova sechshauškega župana.** Minoli teden v sredo je vdovo sechshauškega župana 87letno Katarino doletela grozna nesreča. Starka je stanovala v Schönbrunskih ulicah št. 37. na Dunaju in imela samo kuharico pri sebi. Po noči sliši kuharica gospo vzdihovati. Gre v njeno sobo in vidi, da postelj gori. Kuharica postelj pogasi. Stara gospa je pa že jako nevarno opečena. Gospa pravi, da po noči ni mogla spati, pa si je naredila luč in se jej je pri tem vnela postelj. Izključen pa tudi ni samomor, kajti večkrat je že poprej rekla, da se sama umori, kajti naveličala se je življenja.

— **Trojni umor.** V Kalinowszczyzni v Galiciji našli so dne 29. januvarija umorjeno rodbino treh oseb. Očeta našli so zaklanega v postelji, mater zadušeno pod posteljo, otrok je pa zgorel, ker so morilci slamo zažgali v postelji. Po morilcih ni nobenega sledu. Ker je bila rodbina revna, se misli, da to ni ropni umor.

— **Samomor.** Oskrbnik kegljišča v Wünbergerjevem hotelu na Dunaju Lovrenc Pucher, kacih 40 let star vdovec se je zastrupil s svojo 23letno ljubico Berto Svobodo zaradi težav, ki so se stavile njijinemu zakonu.

— **Tehtna družba.** V Chehssu je bil nedavno banket, katerega so se udeležili vsi Italijani in Švicarji, ki v tem mestu stanujejo, in morejo dokazati, da tehtajo najmanj 100 kil. Sešlo se je 23 gostov, od katerih je najlažji tehtal 100 kil, najtežji pa 128. Poslednjega so seveda izvolili za predsednika. Banket se je vršil redno, debeluhi so od sedmih zvečer do dveh zjutraj pri mizi sedeli, jeli in pogovarjali se. Okrog hotela je pa bilo polno radovednežev, ki so skozi vrata in okna opazovali zbrane debeluhe.

— **Kaj se vse pri pravdi pokaže.** Dva kmeta v Schleithalu v Alzaciji sta se tožila zaradi neke poti. Vsak je hotel biti lastnik. Po dolgem pravdanju, ki je požrla že nekaj tisočakov, se je pot jednemu priznala, drugemu pa priznala pravica do njene porabe. Čez nekaj časa je hotel lastnik odkupiti od soseda pravico do rabe poti. Pri tem se je pa pokazalo, da prav za prav pot še zasebna lastnina ni, temveč je občinska.

— **Zavoljo ponarejanja menic** zaprli so vodjo saksonskih konservativcev in protisemitov barona Schorlemmerja, sina bivšega vodje katoliške stranke. Mej nemškimi liberalci in zlasti mej židi je zaradi tega veliko veselje.

— **Milijonarja so okrali.** Dne 19. januvarija zjutraj med 7. in 9. uro so tatovi odnesli za 1000 dolarjev srebrnih nožev in vilic iz stanovanja milijonarja Maurice v Novem Jorku. Ne na vratih, niti na oknih ni bilo videti znaka, kako so lopovi došli v shrambo. Policija prav nič ne ve kaj in kako, a vendar so nekaj ljudi iz bližine prijeli, ker so sumni. V tej shrambi je bilo za 7000 dolarjev srebrne posode, a tatovi so se zadovoljili z malim delom.

— **Ponarejalce denarja zasačili.** Nevjorška policija je zasačila več Italijanov, kateri so izdajali ponarejene bankovce po 10 dolarjev. Vsi ti bankovci so dobro ponarejeni in bili sem prineseni iz Italije, kjer so bili izdelani. Najbolj predrzni ponarejalci papirnatega denarja so v okolici Vidma na Laškem, tam tudi vedno avstrijske bankovce po 5 in 10 gld. ponarejajo. Italijani bi radi tem nepoštenim potom obogateli in se seveda tiskarstvo najbolj izplača, ako se bankovci tiskajo, ali nikdar ne traja taka goljufija dolgo, ker vse pride na dan.

— **Nehvaležnost.** Dne 18. januvarija je bilo na Broadway Bank v Novem Jorku zgubljenih 250 000 dolarjev ali četrt milijona, našel je to lepo svoto 17letni Willie Harms. Nesel je deček denar za očeta v banko in našel debelo listnico pri napravi za gorkoto. Pobral je listnico in jo izročil blagajniku, kateri je na njegovo veliko začudenje videl v njej bankovce visoke vrednosti in sprevidel, da je to lastnina tvrdke Constantine & C. Blagajnik je rekel poštenemu mladeniču, da gotovo dobi nagrado od Constantine, a dečko še ni dobil nič, niti zahvale ne. Ravno ta mladenič je pred nekaj meseci našel zlat naročnik z demanti, vrnil ga, a ravno tako nagrado dobil.

— **Požigalec krivim spoznan.** Pred porotniki v Novem Jorku je bil zažigalec Gordon. Vsa pravda je trajala osem tednov, porotniki so se 22 ur posvetovali in ga spoznali krivim požiga. Gordon je imel tovarno za izdelovanje srajc in isto zavaroval za 54 000 dolarjev, navedel je, da ima blaga za 70 000 dolarjev, a imel ga je komaj za 25 000 dolarjev. Gordon je dobil nekega žida in ta mu je zažgal tovarno, ko sta se pogodila za 1000 dolarjev. Gordon je dobil sedem let ječe. Obravnava pa velja nad 12.000 dolarjev!

Loterijske srečke.

V Brnu dne 12. febr. t. l.: 46, 42, 34, 88, 36.
Na Dunaji dne 8. febr. t. l.: 35, 52, 2, 63, 37.
V Gradci dne 8. febr. t. l.: 8, 89, 73, 82, 34.

Agentje

kateri na deželi obiskujejo zasebne naročnike in gostilničarje, zamorejo z ponudbo lepih uzorcev za hišno porabo lahko prodajajoče robe si lep postranski zaslužek pridobiti. Agentji strojev in okenskih zagrinjal imajo prednost. Ponudbe sprejme pod naslovom **„Hohe Provision“** postlagernd Graz, Steiermark. (3)

Tržne cene.

V Ljubljani dne 29. jan. 1896. Pšenica gld. 8 — kr., rž gld. 7 50 kr., ječmen gld. 6 30 kr., oves gld. 6 80 kr., ajda gld. 7·50 kr., proso gld. 6·50 kr., turšica gld. 5 50 kr., eča gld. 12 — kr., grah gld. 12·— kr., fižol gld. 11·— kr. (Vse cene veljajo za 100 kgr.)

Krasni uzorci se pošiljajo zastonj in poštnine prosto na zasebne naročnike. Zelo obširne uzorčne knjige, kakor jih še ni bilo, dobe **krojači** nefrankovane. (1)

Blago za obleke.

Peruvien in **dosking** za visokočastito **duhovščino**, predpisano blago za **c. kr. uradniške uniforme**, za **veterance, požarne brambe, telovadce, livreje**, sukno za **biljarde** in **igralne mize, prevlake za vozove.** Največja zaloga štajerskega, koroškega in tirolskega **lodna** za gospe in gospode po prvotnih tovarniških cenah in v takih izbirah, da jih 20kratna konkurenca ne zamore nadomestiti. Največja izbera ogrinal **za dame** v najmodnejših barvah, perilno blago, potne pléde od 4 do 14 gld. **Krojaške potrebščine** (podvlaka, gumbe, šivanke, sukanec itd.) Vredno, pošteno, trpežno, čisto volneno sukneno blago in ne cene cunje, ki niti niso vredne **krojaškega dela**, priporoča:

JAN. STIKAROFSKY,

v Brnu (središče avstrijske suknene trgovine).

Največja zaloga sukna v vrednosti ½ milijona goldinarjev

Pošilja se le po povzetji.

Svarilo! Agentje in krošnarji radi prodajajo svoje malovredno blago pod imenom „Stikarofsky". Da se takim **sleparijam** v okom pride, javim, da tem ljudem sploh svojega blaga ne prodajam.

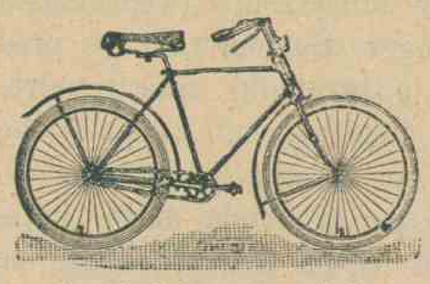

Svoji k svojim!

Kolesarji pozor!

Najnovejša pnevmatična kolesa se zvonci, svetilnicami, zračnimi pihalkami in z vsemi pripravami, prodajajo se zdaj po 110 in 120 gld.*) komad pri dobro znani in pošteni domači tvrdki:

JAKOB ŠTRUKELJ

zaloga koles. (11)

TRST, trg velike vojašnice, TRST

Jamči se za vsako kolo 1 leto. Omenjenih koles ni primerjati onim, katere ponujajo v časnikih dvomljive tovarne in tvrdke po nizkih cenah, temveč ta so zelo močna, lepa, lehka in trpežna. Na zahtevanje pošlje se fotografijo dotičnega kolesa.

To priložnost naj porabijo sedaj tudi oni, ki bi se radi naučili vozit. Vsakemu kolesu dodá se tiskan navod, kako je je treba rabiti in v redu držati, kako se rabi orodje in kako se vsakdo sam lehko nauči voziti v malo dneh in brez nevarnosti.

V tej **veliki** zalogi prodajajo se tudi **rabljena** pnevmatična kolesa se zvonci, svetilnicami, pihalkami in z vsem potrebnim orodjem po 70, 80 in 90 gld. komad.

Stara kolesa s trdim kavčukom, pripravna za začetnike, prodajajo se po 30, 40 in 50 gld. komad. — Vsa zgoraj omenjena kolesa prodajajo se jedino le proti gotovem plačilu.

Naročbe se točno izvršujejo na vse kraje, voznine proste.

Pisma, naročbe in brzojavke naj se adresirajo na pisarno:

Jakob Štrukelj, Sv. Ivan, št. 624, pri Trstu.

☞ Kolesarji pozor! ☜

*) Znižale so se cene kolesom, radi novih in velikih pogodeb s tovarnami in tudi radi množine koles, nahajajočih se v zalogi, katera se zdaj radovoljno oddado po tako nizkih cenah.

C. in kr. privilegovani

aparati v ohranjenje piva.

Taisti so za **gostilne** in **domačo porabo** neizogibno potrebni in imajo to prednost, da pivo **brez umetnega dovažanja ogljikove kisline** ostane **cele tedne** sveže in okusno. Njihova uporaba je jako priprosta.

Poskusi teh preskušenih aparatov so dokazali, da se pivo

od začetka, do zadnjega kozarca

enako dobro, peneče in čisto ohrani. (20—5)

Cenike z navodilom pošilja izdelovatelj:

Albin C. Achtschin star. v Ljubljani

Gledališke ulice št. 8.

Priznalno pismo:

Izjavljam Vam, da sem z Vašim aparatom povsem zadovoljen ter je njegovo delovanje v vsaki meri natančno, in njegov uspeh presega do cela mojo zahtevo Pivo ne ostane samo več dni popolnoma sveže, temveč dobi tudi tako lepi izgled, da se moji gosti ne morejo dovolj pohvaliti z njim.

Gotovo je Vaš aparat edini, ki zadošča največjim zahtevam in ustreza gotovo temu, kar se je pričakovalo od njega.

Domžale, dne 8. oktobra 1895.

S spoštovanjem

Jakob Jerman, gostilničar.

Odgovorni urednik: **August Pucihar.** — Tisk in založba: **J. Blasnikovi nasledniki.**